

CÁCH VIẾT HOA TRONG VĂN BẢN HÀNH CHÍNH

TS. Trần Tuấn Duy¹

Ngày 05 tháng 3 năm 2020, Chính phủ ban hành Nghị định số 30/2020/NĐ-CP về công tác văn thư bao gồm: Soạn thảo, ký ban hành văn bản; quản lý văn bản; lập hồ sơ và nộp lưu hồ sơ, tài liệu vào lưu trữ cơ quan; quản lý và sử dụng con dấu, thiết bị lưu khóa bí mật trong công tác văn thư. Nghị định này áp dụng đối với cơ quan, tổ chức nhà nước và doanh nghiệp nhà nước. Trong phụ lục ban hành kèm theo Nghị định đã quy định về việc viết hoa trong văn bản hành chính (là văn bản hình thành trong quá trình chỉ đạo, điều hành, giải quyết công việc của các cơ quan, tổ chức²). Bài viết này giới thiệu về quy tắc viết hoa theo quy định mới nhất.

1. Viết hoa do phép đặt câu

Viết hoa chữ cái đầu âm tiết thứ nhất của một câu hoàn chỉnh: Sau dấu chấm câu (.); sau dấu chấm hỏi (?); sau dấu chấm than (!) và khi xuống dòng.

2. Viết hoa tên người

Nếu là tên người Việt Nam thông thường và tên hiệu, tên gọi nhân vật lịch sử thì viết hoa chữ cái đầu tất cả các âm tiết. Ví dụ: Nguyễn Ái Quốc, Bác Hồ, Cụ Hồ, Trần Phú, Vua Hùng, Bà Triệu, Ông Gióng,...

Tên người nước ngoài phiên âm sang âm Hán - Việt thì viết hoa theo quy tắc viết tên người Việt Nam. Ví dụ: Kim Nhật Thành, Thành Cát Tư Hãn,...

Khi tên người nước ngoài được phiên âm trực tiếp sát cách đọc của nguyên ngữ thì viết hoa chữ cái đầu âm tiết thứ nhất trong mỗi thành phần. Ví dụ: Vla-đi-mia I-lích Lê-nin, Phri-đrich Ăng-ghen,...

3. Viết hoa tên địa lý

Tên đơn vị hành chính được cấu tạo giữa danh từ chung với tên riêng của đơn vị hành chính đó thì viết hoa chữ cái đầu của các âm tiết tạo thành tên riêng và không dùng gạch nối. Ví dụ: thành phố Thái Nguyên, tỉnh Nam Định, ... Trường hợp đặc biệt: Thủ đô Hà Nội, Thành phố Hồ Chí Minh.

¹ Trưởng khoa Luật, Học viện Cán bộ Thành phố Hồ Chí Minh.

² Khoản 3 Điều 3 Nghị định số 30/2020/NĐ-CP.

Khi tên đơn vị hành chính được cấu tạo giữa danh từ chung kết hợp với chữ số, tên người, tên sự kiện lịch sử: Viết hoa cả danh từ chung chỉ đơn vị hành chính đó. Ví dụ: Quận 1, Phường Điện Biên Phủ,...

Nếu tên địa lý được cấu tạo giữa danh từ chung chỉ địa hình (sông, núi, hồ, biển, cửa, bến, cầu, vũng, lạch, vàm,...) với danh từ riêng (có một âm tiết) trở thành tên riêng của địa danh đó: Viết hoa tất cả các chữ cái tạo nên địa danh. Ví dụ: Cửa Lò, Vũng Tàu, Lạch Trường, Vàm Cỏ, Cầu Giấy,...

Trường hợp danh từ chung chỉ địa hình đi liền với danh từ riêng: Không viết hoa danh từ chung mà chỉ viết hoa danh từ riêng. Ví dụ: biển Cửa Lò, chợ Bến Thành, sông Vàm Cỏ, vịnh Hạ Long,...

Khi tên địa lý chỉ một vùng, miền, khu vực nhất định được cấu tạo bằng từ chỉ phương hướng kết hợp với từ chỉ phương hướng khác: Viết hoa chữ cái đầu của tất cả các âm tiết tạo thành tên gọi. Đối với tên địa lý chỉ vùng, miền riêng được cấu tạo bằng từ chỉ phương hướng kết hợp với danh từ chỉ địa hình thì viết hoa các chữ cái đầu mỗi âm tiết. Ví dụ: Tây Bắc, Bắc Bộ,...

Đối với tên địa lý nước ngoài phiên âm sang âm Hán - Việt thì viết theo quy tắc viết hoa tên địa lý Việt Nam. Ví dụ: Bắc Kinh, Pháp,... Còn nếu tên địa lý nước ngoài phiên âm trực tiếp sát cách đọc của nguyên ngữ thì viết hoa theo quy tắc viết hoa tên người nước ngoài. Ví dụ: Mát-xcơ-va, Men-bon,...

4. Viết hoa tên cơ quan, tổ chức

Đối với tên cơ quan, tổ chức của Việt Nam thì viết hoa chữ cái đầu của các từ, cụm từ chỉ loại hình cơ quan, tổ chức; chức năng, lĩnh vực hoạt động của cơ quan, tổ chức. Ví dụ: Ban Chỉ đạo trung ương về Phòng chống tham nhũng, Văn phòng Chủ tịch nước, Bộ Tài nguyên và Môi trường, Tập đoàn Điện lực Việt Nam, Hội đồng nhân dân tỉnh Sơn La, Sở Tài chính,... Trường hợp viết hoa đặc biệt: Ban Chấp hành Trung ương Đảng Cộng sản Việt Nam, Văn phòng Trung ương Đảng, ...

Đối với tên cơ quan, tổ chức nước ngoài đã dịch nghĩa thì viết hoa theo quy tắc viết tên cơ quan, tổ chức Việt Nam. Ví dụ: Liên hợp quốc, Tổ chức Y tế thế giới,... Nếu tên cơ quan, tổ chức nước ngoài được sử dụng ở dạng viết tắt thì viết

bằng chữ in hoa như nguyên ngữ hoặc chuyển tự La-tinh nếu nguyên ngữ không thuộc hệ La-tinh. Ví dụ: WTO, UNDP, ASEAN,...

5. Viết hoa các trường hợp khác

- *Danh từ thuộc trường hợp đặc biệt*: Nhân dân, Nhà nước.

- *Tên các huân chương, huy chương, danh hiệu vinh dự*: Viết hoa chữ cái đầu của các âm tiết của các thành phần tạo thành tên riêng và các từ chỉ thứ, hạng. Ví dụ: Huân chương Sao vàng, Nghệ sĩ Nhân dân, Anh hùng Lao động,...

- *Tên chức vụ, học vị, danh hiệu*: Viết hoa tên chức vụ, học vị nếu đi liền với tên người cụ thể. Ví dụ: Chủ tịch Quốc hội, Thủ tướng Chính phủ, Giáo sư Tôn Thất Tùng,...

- *Danh từ chung đã riêng hóa*: Viết hoa chữ cái đầu của từ, cụm từ chỉ tên gọi đó trong trường hợp dùng trong một nhân xưng, đứng độc lập và thể hiện sự trân trọng. Ví dụ: Bác, Người (chỉ Chủ tịch Hồ Chí Minh), Đảng (chỉ Đảng Cộng sản Việt Nam),...

- *Tên các ngày lễ, ngày kỷ niệm*: Viết hoa chữ cái đầu của âm tiết tạo thành tên gọi ngày lễ, ngày kỷ niệm. Ví dụ: ngày Quốc khánh 2-9, ngày Tổng tuyển cử đầu tiên, ngày Quốc tế Lao động 1-5, ngày Phụ nữ Việt Nam 20-10,...

- *Tên các loại văn bản*: Viết hoa chữ cái đầu của tên loại văn bản và chữ cái đầu của âm tiết thứ nhất tạo thành tên gọi của văn bản trong trường hợp nói đến một văn bản cụ thể. Ví dụ: Bộ luật Hình sự, Luật Tổ chức Quốc hội,...

- *Viện dẫn phần, chương, mục, tiểu mục, điều, khoản, điểm của một văn bản cụ thể*: Viết hoa chữ cái đầu của phần, chương, mục, tiểu mục, điều. Ví dụ: Căn cứ điểm a khoản 2 Điều 103 Mục 5 Chương XII Phần I của Bộ luật Hình sự; theo quy định tại điểm a khoản 1 Điều 24 Tiểu mục 1 Mục 1 Chương III của Nghị quyết số 351/2017/UBTVQH14.

- *Tên các năm âm lịch*: Viết hoa chữ cái đầu của tất cả các âm tiết tạo thành tên gọi. Ví dụ: Kỷ Ty, Tân Hợi, Mậu Thân,...

- *Tên các ngày tết*: Viết hoa chữ cái đầu của âm tiết thứ nhất tạo thành tên gọi. Ví dụ: tết Nguyên đán, tết Đoan ngọ, tết Trung thu. Viết hoa chữ Tết trong trường hợp thay cho tết Nguyên đán.

- *Tên các ngày trong tuần và tháng trong năm:* Viết hoa chữ cái đầu của âm tiết chỉ ngày và tháng trong trường hợp không dùng chữ số. Ví dụ: thứ Hai, tháng Năm,...

- *Tên các sự kiện lịch sử và các triều đại:* Viết hoa chữ cái đầu của các âm tiết tạo thành sự kiện và tên sự kiện, trong trường hợp có các con số chỉ mốc thời gian thì ghi bằng chữ và viết hoa chữ đó. Ví dụ: Triều Lý, Triều Trần, Phong trào Xô viết Nghệ Tĩnh, Cách mạng tháng Tám,...

- *Tên các tác phẩm, sách báo, tạp chí:* Viết hoa chữ cái đầu của âm tiết thứ nhất tạo thành tên tác phẩm, sách báo. Ví dụ: từ điển Bách khoa toàn thư, tạp chí Cộng sản,...

Trên đây là các quy định của pháp luật hiện hành về viết hoa trong văn bản hành chính. Các cơ quan, tổ chức nhà nước và doanh nghiệp nhà nước phải thực hiện đúng quy định này. Các tổ chức chính trị, tổ chức chính trị - xã hội, tổ chức xã hội, tổ chức xã hội - nghề nghiệp căn cứ quy định của Nghị định này và các quy định của Đảng, của pháp luật có liên quan để áp dụng cho phù hợp.